

B

back-end deal Tuotantoyhtiön sopimus ohjaajan tai tähtinäyttelijän kanssa pienemmästä palkkiosta elokuvan tekemisvaiheessa ja elokuvan myöhemmän menestyksen pohjalta saatavasta lisäkorvauksesta.

background information ks. journalistiset lähdekoodit

back-story ks. prequel

balanssiteoria Median valikoivaan käyttöön liittyvä teoria, joka mukaan ihmiset johdonmukaisesti tavoittelevat tasapainotilaa välttelemällä tunteiden ristiriitailanteita. Vastaavasti media pyrkii välttämään ristiriitaisuuksia omassa toiminnassaan ja kertomisissaan jutuissa.

balanssitila Julkisuusorientaatio, jossa organisaatio hallitsee omaa julkisuuttaan eli kysyntä ja tarjonta ovat keskenään tasapainossa.

ballyhoo Sensaatiomainen julkisuus tai sitä tavoitteleva juttu.

banderolli Mainoslakana tai tolppien väliin ripustettava mainosjuliste.

bandwagon-efekti Median kautta tapahtuva yleisen mielipiteen muokkaaminen, joka saa käyttövoimansa ihmisten erilaisuuden ja yksinjäämisen pelosta. Esimerkiksi vaaleissa ”pääsemisellä voittajan puolelle” ja sosiaalisen ryhmän voimalla voi olla suurempi merkitys kuin itse asialla tai aatteella.

banner Sivun ylälaitaan sijoitettu sivunlevyinen otsikko.

banneri Internetissä www-sivulla oleva graafisesti korostettu mainospalkki tai ilmoituspainike, josta johtaa linkki mainostajan tai ilmoittajan muualla oleville nettisivuille.

barometri Tutkimus, jossa tarkastellaan useammalle tilaajalle yhteistä kysymystä, kuten mediajulkisuutta, toimittajasuhteiden toimivuutta tai sijoittajaviestintää. Tutkimuksen itseä koskevat tulokset kuuluvat yksittäisille tilaajille. Vuosittain toistettavalla tutkimuksella tilaajat saavat itsestään sekä vertailtavaa että trendikohtaista tietoa.

b-copy Tulevasta tapahtumasta jo ennakkoon kirjoitettu uutisjutun loppuosa, jolla on tavoitteena taustoittaa ja täydentää varsinaista uutista. Käytäntö on yleinen tilanteessa, jossa uutistapahtuma on lähellä lehden painatusta.

beat 1) Toimittajan työssään seuraama erikoisala tai -alue. 2) Viranomaislähde. 3) Uutishankinnan kannalta keskeisten toimintapisteiden (rautatie-, linja-auto- ja lentoasema, satama, sairaala, poliisiasema, kaupungintalo) säännöllinen tarkkailu.

b-elokuva Nopeasti ja halvalla valmistettu elokuva, jonka tarkoitus on tukea kalliimpien ja korkeatasoisempien elokuvien rahoitusta. Näiden nykyisiä vastineita ovat jotkut tv-elokuvat ja menestyselokuvista poikineet sarjat.

below-the-fold Verkkosivun osa, jota on mahdollista lukea ainoastaan vetämällä sivua esiin vierityspalkin avulla.

berliner *Broadsheetin* ja *tabloidin* välimaastoon sijoittuva sanomalehden formaatti (sivukoko 315 x 470 mm).

berlusconi-ilmiö Poliittisen vallan hankkiminen mediaomistuksen avulla (Italian entisen

pääministerin ja mediaomistajan Silvio Berlusconiin mukaan).

bestboy Päävalaisijan apulainen, joka hoitaa valaistukseen liittyviä käytännön tehtäviä valaistumestarin kakkosmiehenä tai –naisena.

bestseller Lyhyessä ajassa hyvin myyvä kirja. Myös klassikoksi muotoutunut teos, jota pitkän ajan kuluessa on myyty runsaasti.

bi Lehden ilmestymistiheyttä kuvaava ajanjakso, "joka toinen". Esimerkiksi *bimonthly* = joka toinen kuukausi ilmestyvä, *biweekly* = joka toinen viikko ilmestyvä.

bias Henkilökohtaiseen mielipiteeseen faktojen sijasta perustuva näkemys tai arvio.

bibliografinen tieto Dokumentin kuvailu- tai luettelointitieto, jonka avulla alkuperäinen julkaisu pystytään jäljittämään, kuten esimerkiksi kirjan tekijä, lehden tai kirjan nimi, jutun otsikko, julkaisuvuosi, lehden vuosikerta tai kustannuspaikka.

bibliometriikka Matemaattinen viiteanalyysimenetelmä, jolla tutkitaan, kuinka paljon johonkin artikkeliin tai tekijään on viitattu toisissa artikkeleissa.

bigfoot Suuressa mediatalossa työskentelevä seurapiiritoimittaja.

big read ks. artikkelisarja

big screen 1) Erityisesti teatterilevitykseen ja laajakankaalle soveltuva elokuva.
2) Televisiojuttu, jossa uutisankkurin tai toimittajan taustalla näkyy grafiikkaa, haastateltavia yms. sisältävä kuvaruutu.

billboard 1) Ohjelman alku- tai lopputekstit, lopussa oleva luettelo ohjelman tekijöistä
2) Uutislähetystä edeltävät uutisotsikot tai ohjelman sponsoria koskeva ilmoitus ennen ohjelmaa tai sen jälkeen. Pyörivää tekstiä kutsutaan myös loppurummuksi. 3) Juliste, joka mainostaa päivän sanomalehteä sen pääotsikon avulla.

bi-media journalismi 1) Radio- ja tv-työ. 2) Journalistien samanaikainen kouluttaminen radio- ja tv-työhön.

bird Viestintäsateelliitin kutsumanimi. Sanonta "*to lose a bird*" viittaa satelliittiyhteyksien katkeamiseen.

bitti (*binary digit*) Binäärisessä (so. kaksi lukuarvoa 0 ja 1 käsittävässä) muodossa oleva informaation pienin osanen.

bittileski Tietotekniikka-alalla työskentelevän ja pitkää päivää tekevän henkilön puoliso, joka tuntee itsensä laiminlyödyksi.

bittireduktio Turhan toiston tai ihmisen kuulon ulkopuolelle jäävän informaation poistaminen lähetettävästä radion äänisignaalista.

black out 1) Tiettyjä uutistapahtumia tai ajanjaksoa koskettava median vapaaehtoinen tai pakotettu uutispimento useimmiten sota-aikana tai rikostutkintaa koskevissa aiheissa.
2) Radio- ja tv-lähetystoiminnan keskeytyminen teknisen esteen tai lakon takia.

blacksmith Kuvaileva ilmaus journalistille, joka "takoo" juttuja samalla tavalla kuin seppä valmistaa hevosenkenkiä.

blackspace Lähetettäväksi ilmoitettu, mutta lähettämättä jäänyt ohjelma.

blaxploitaatio Mustien vapautusliikkeen vanavedessä 1970-luvulla tehdyn

amerikkalaiselokuvan lajityyppi, jossa aiemmin lähin statistin rooleissa ollut musta mies nostettiin toiminnan keskiöön. Elokuvan musta sankari oli röhkeä yliseksuaalinen macho, joka raivasi tieltään kaikki esteet ja saavutti teoillaan mainetta.

blind interview Juttu tai lähetys, jossa ei paljasteta haastateltavan henkilöllisyyttä.

blob paragraph Pallopisteille merkitty lehtijutun kappale.

blockbuster 1) Suuren yleisösuosion saavuttanut elokuva. 2) Elokuvan menestyksen tavoitteluun tarkasti suunniteltu mediamarkkinointi, joka alkaa jo ennen elokuvan ensi-iltaa. Osa elokuvan tuloista koostuu oheistuotteista ja esitysoikeuksista (televisio, video).

block programming Luonteeltaan samankaltaisten ja samanlaista kohderyhmää kiinnostavien ohjelmien sijoittaminen tiiviisti lyhyen lähetysjakson sisälle.

bloggaaja 1) Omaa verkkopäiväkirjaansa ylläpitävä henkilö. 2) Kansalaisjournalismia omilla verkkosivuillaan harjoittava yksittäinen journalisti, jonka tavoitteena on raportoida erilaisista valtamedian vaikenemista aiheista, kulissien takaisesta poliittisesta toiminnasta sekä poimia verkkosivuilleen erilaisia huhuja ja juoruja.

blogi 1) Toimittajan tai yksityisen henkilön ylläpitämä verkkopäiväkirja. 2) Verkkolehden ylläpitämä sivusto, jonne lukijat voivat lähettää omia viestejään tai kommentoida verkkolehdestä julkaistuja juttuja.

blogistan Internetissä olevien verkkopäiväkirjojen muodostama kokonaisuus, eräänlainen bloggaajien (päiväkirjan pitäjien) muodostama yhteisö.

blogivaalit Vaalit, joiden lopputulokseen vaikuttaa ehdokkaiden näkyminen internetissä olevilla verkkosivuilla.

blogosfääri Internetissä olevien verkkopäiväkirjojen ja niiden sisältöihin liittyvien keskustelujen muodostuma kokonaisuus.

blogsitter Henkilö, joka huolehtii verkkoblogin ajan tasalla pitämisestä, kun sen varsinainen kirjoittaja on poissa.

blokki Lyhyissä jaksossa uusiutuvaan lähetysvirtaan sijoitettu pidempi ja itsenäiseksi otsikoitu radio-ohjelma. Blokkiradiossa ohjelmisto rakentuu kokonaan itsenäisiksi otsikoiduista ohjelmista.

blokkiradio ks. blokki

blown quote Jutusta poimittu sitaatti, jota käytetään otsikossa.

blow-in Postikortin kokoinen aikakauslehteen liitetty irtoilmoitus.

blow out Taitosuunnitelman muuttaminen esimerkiksi sivulle lisättävien kuvien tai grafiikan takia.

blow-up Poikkeuksellisen näyttävästi julkaistu juttu tai kuva lehdessä.

blue screen ks. sinitausta

blue tooth Langaton lähiverkko, jonka avulla laitteet voivat automaattisesti päivittää tietoa tai keskustella toistensa kanssa lähietäisyyksillä jopa seinien läpi.

bluffi ks. advertoriaali

body double Digitaalinen elokuvateknikka, joka mahdollistaa tarvittaessa näyttelijän eräänlaisen ”monistamisen”. Esimerkiksi kesken kuvausten kuolleen näyttelijän kasvot voidaan yhdistää digitaalisesti varanäyttelijän vartaloon ja liikkeisiin.

boilerplate Lehtijutun yhteyteen liitetty lyhyt kuvaus haastatellusta ja hänen toiminnastaan.

bollywood Kutsumanimi intialaiselle viihde-elokuvateollisuudelle, joka suosii intohimoisia rakkaus- tai jännitystarinoita. Intialainen elokuvakeskus Bombay on eräänlainen vastine amerikkalaiselle Hollywoodille.

bonk journalism Leväperäinen, skandaaleihin ja juoruihin keskittynyt journalismi.

book Samaa aihepiiriä käsittelevien, erilaisista lähteistä, kuten toimittajilta, uutistoimistoilta jne. peräisin olevien juttujen kokoelma.

book crossing ks. kirjakrossaus

boolean haku Tietohakumetodi, jossa tehdään hakukohteen osalta rajausta ns. Boolean operaattorien (*and, or, not*) avulla.

bootleg Ilman lupaa taltioidun konsertin sisältämä äänite. *Painetuksi bootlegiksi* voidaan kutsua esimerkiksi romaania, novellia tai tutkimusta, jota kirjoittaja ei ole hyväksynyt julkaistavaksi.

bourgeois ks. keili

brandi Kaikki tavaramerkin ympärille muodostunut positiivinen maine. Brandin arvon muodostavat nimen tunnettuus, asiakkaiden merkkiuskollisuus, koettu laatu ja brandiin liitetyt mielikuvat. Brandi voidaan nähdä eräänlaiseksi yhteenvedoksi tuotteen tai palvelun sisällöstä ja identiteetistä. Brandi katsotaan lainsäädännössä varallisuusarvoksi, joka voidaan myydä yhdessä tai erikseen esimerkiksi yrityksen myymisen yhteydessä. Brandia ei siten saa esimerkiksi vahingoittaa esittämällä sitä halventavassa tai harhaanjohtavassa yhteydessä. Monella toimialalla yrityksen brandi on yksi sen tärkeimmistä aineettoman pääoman eristä, varsinkin jos yritys markkinoi tuotteitaan tai palvelujaan suoraan kuluttajille. Brandin kehittämiselle on usein selkeät yrityksen kokonaisstrategiaa palvelevat tavoitteet, joiden toteutumista mitataan säännöllisesti ja suunnitelmallisesti. Median näkökulmasta brandi tekee tuotteen houkuttelevaksi ja tarjoaa takeita sen laadusta. Brandi luo tuotteelle lisäarvoa ja vahvistaa myös käyttäjänsä identiteettiä.

break ks. skuuppi

breakfast paper Sanomalehden yksittäisen numeron varhainen painos.

breaking news Äkillinen uutistapahtuma.

breakover Sivulta toiselle jatkuva juttu.

bridge ks. silta

brief Erittäin lyhyt uutinen.

briefing ks. tietoisku

briifaus ks. tietoisku

bright Lyhyt, huvittava juttu.

broadcasting ks. yleisradiotoiminta

broadsheet Sanomalehden perinteinen, suurin ja yleisin formaatti, jossa sivukoko on 360-410 mm x 510-550 mm.

brošyyri ks. lentolehtinen

bruttolukijamäärä Kaikkien kampanjassa käytettyjen medioiden yhteenlaskettu lukijamäärä.

bruttopeito Kaikkien kampanjassa käytettyjen medioiden yhteenlaskettu peitto kohderyhmässä.

brändi ks. brandi

brändätä Luoda mainonnan avulla tuotteesta tunnettu merkki.

buddy movie Kahden ystävän keskinäistä suhdetta tai heidän kokemiaan seikkailuja käsittelevä elokuva.

bulevardilehti Sensaatiomaisuutta skandaaleilla, julkisjuoruilla, *paparazzi*-kuvilla ym. tavoitteleva laajalevikkinen ks. iltapäivälehti-tyyppinen, irtonumeroina myytävä julkaisu.

bulldog edition Päivän sanomalehden ensimmäinen (aikainen) painos.

bulldog watch Sanomalehden myöhäisin työvuoro ennen painamisen päättymistä. Työvuoron aikana lehteen on mahdollista lisätä vaihtosivuja kiireellisten uutistapahtumien niin vaatiessa. Nimitys perustuu toimittajien "bulldogmaiseen taisteluun" deadlinea vastaan. Vastaavasti synonyymien "*lobster trick*" -sanonnan on arvioitu perustuvan yölliseen rapujen metsästysajankohtaan tai tämän yövuoron aikana usein alkoholipaukkuja naukkailleisiin punanenäisiin toimittajiin. Käsitteen synonyymi "*graveyard shift*" viittaa kuolemanhiljaiseen, yleensä vähän tapahtumia sisältävään työvuoroon.

bulletiini 1) Pikautinen. 2) Jonkin organisaation säännöllisesti julkaisema lehti.

bullshit-suodatin Kyky erottaa epäuskottavia tai johdattelevia mediaviestejä.

bumper Televisiolähetykseen kuuluva lyhyt ilmoitus ohjelman ja mainoksen keskinäisen "törmäyksen" estämiseksi ja toisistaan erottamiseksi.

bury 1) Uutisen julkaiseminen tilanteessa, jossa se saa suunniteltua vähemmän näyttävyyttä tärkeämmän ja laajempaa julkisuutta saavan asian takia. 2) Tärkeän tiedon hautaaminen juttutekstin sisään jotta sen huomioarvo ja vaikuttavuus vähenisivät.

button apathy Tilanne, jossa tv-katsoja ei viitsi vaihtaa kanavaa vaan seuraa esitysvuorossa olevaa ohjelmaa, koska se lähetetään samalla kanavalla kuin hänen aiemminkin katsomansa ohjelma.

byline Jutun signeeraus eli tekijän nimirivi (by...NN). Toimittajan (myös valokuvaajan) nimi sijoitetaan useimmiten tekstiosan alkuun tai jutun loppuun. Valokuvaajan nimi voidaan sijoittaa myös kuvien alle.